

S problematiko tekstila pri predsedniku GZS

Konec novembra je potekal pogovor predstavnikov slovenskih tekstilcev s predsednikom Gospodarske zbornice Slovenije, gospodom Ferijem Horvatom. Za pogovor so zaprosili tekstilci, da bi tako opozorili na izredno težke razmere te panoge, ki pa se je z ukrepi Evropske gospodarske skupnosti še bolj zaostрила. Na pogovoru je sodeloval tudi naš direktor, in sicer kot predsednik združenja za tekstilno industrijo pri GZS. Presek položaja slovenske tekstilne industrije, s katerim so naši predstavniki seznanili vrh GZS, pa predstavljamo tudi mi:

Gospodarski položaj tekstilne industrije se je v letošnjem letu še bolj poslabšal. Izrazito neugodni so naslednji elementi gospodarjenja:

1. Zapiranje jugoslovanskega trga je zlasti močno prizadelo tista podjetja, ki se niso pravočasno preusmerila v izvoz. Delež prodaje v drugih republikah se je v panogi 0125 zmanjšal z lanskim 42,9% na 35,3% v 9. mesecih 1991, v panogi 0126 pa z 39,2% na 37%.

Delež izvoza pa se je v istem obdobju povečal z 21,3% na 24,6% oz. z 23,9% na 26,7%. Zato bodo zadnji ukrepi Evropske skupnosti toliko bolj prizadeli tekstilno industrijo, ki sama ne bo mogla nositi vseh posledic.

Pri tem se zastavlja vprašanje, ali lahko naša industrija nadomesti celoten izpad prodaje na trgih drugih republik z izvozom. Izvoz je odvisen od spodbudne politike tečaja, davkov in obrestnih mer, kot tudi od svežega kapitala, ki bi omogočil naložbe v novo tehnološko opremo, zlasti v panogi 0125. V letu 1991 z izjemo tovarne Filc Mengeš in Svila Maribor ni bilo novih naložb.

2. Likvidnostni problemi so tako veliki, da negativnih učinkov ni možno kompenzirati z zniževanjem obsega proizvodnje, ker bi se s tem povečal socialni pritisk.

Slovenska tekstilna industrija je v letu 1990 proizvedla preje okoli 33.500 ton, blizu 140 mio m² tkanin, 21 mio kosov

oblačil itd. Industrijska proizvodnja pa še naprej upada, in v obdobju januar-september beleži indeks 78,3 v panogi 0125 (proizvodnja preje in tkanin) oz. 92,0% v panogi 0126 (proizvodnja gotovih izdelkov).

3. Število zaposlenih se je do avgusta zmanjšalo od lanskim 53.422 na 47.787, to je za 11% (v proizvodnji preje in tkanin za 15,4% in v proizvodnji gotovih tekstilnih izdelkov za 5,5%). Novi stečaji (Tekstil-indus) pa bodo za posledico imeli nadaljnje odpuščanje delavcev.

4. Nizki povprečni osebni dohodki, ki zaostajajo za povprečjem v industriji in rudarstvu (avgusta za 20,9% oz. 15,6%) odpirajo vprašanje, ali ne kaže obe panogi temeljito oceniti in sprejeti posebne ukrepe, ki bi omogočili zaustavitev sedanjih negativnih trendov.

5. Oblikovanje zaščitne politike je problematično, saj zaradi dosedanje močne prepletenosti jugoslovanskega gospodarstva ni mogoče narediti materialne bilance. Slovensko tržišče pa je za tako obsežno proizvodnjo premajhno.

6. Primarna panoga, ki mora upoštevati surovine, največkrat za drage bančne kredite, in poravnava še carinske dajatve, ni v stanju biti konkurenčna. Tudi podrazitve energije so to panogo tekstilne industrije dodatno prizadele.

7. Ukrepi Evropske skupnosti so tekstilno industrijo, zlasti z uvedbo plačila

carine, močno prizadeli. Teh dodatnih bremen podjetja ne bodo v stanju nositi sama.

Glede na pomembnost tekstilne industrije z vidika narodnega gospodarstva (zaposlovanje, izvoz) pričakujemo tekstilci od vlade in drugih institucij Republike Slovenije določeno pomoč:

1. Za ureditev plačilnega in blagovnega prometa z drugimi republikami se mora Republika Slovenija dogovoriti in ne pustiti, da se zadeve rešujejo tako počasi.

2. Več bi morali narediti, da se na slovenskem tržišču poveča finančna disciplina. Tožbe za poravnavo obveznosti bi morale imeti pri obravnavi prioriteto.

3. Po sprejetih ukrepih EGS z 11. 11. 1991 izguba carinskih olajšav ne bo prizadela samo klasičnega izvoza, ampak predvsem dodelavne posle, ki imajo pri izvozu slovenske tekstilne industrije velik pomen. Vložiti bi morali maksimalne napore, da bi organi Evropske skupnosti te sankcije za Slovenijo preklicali in da bi veljal režim kot do 15. 11. 1991.

4. Za ohranitev izvoza je potrebno pripraviti določeno spodbujanje tako skozi realno spremljanje tečaja tolarja kot s plačilom 30 odstotnega deleža za skupne potrebe po borznem tečaju (pismo predsedniku vlade).

Nujno je treba odpraviti plačevanje izven-carinskih dajatev pri uvozu surovin in izvoznikom pomagati s posebnimi ugodnejšimi izvoznimi krediti.

V današnji številki

V uvodu moramo povedati, da je bilo za to številko pripravljenega veliko gradiva. Del tega bo moral počakati na objavo v prihodnji, novoletni številki. Sicer pa tokrat lahko preberete:

- o reševanju presežkov,
- o kadrovskem delu (od štipendiranja do izobraževanja ob delu),
- o novicah iz naših proizvodenj,
- o problematiki oddelka po meri,
- pa še marsikaj.

Za naslednjo številko pripravljamo prispevke o našem izvoznem delu in prizadevanjih, ki zaslužijo vso pozornost. Kot napoveduje tudi eden od sestavkov, bodo naši vzdrževalci našli dovolj mesta za predstavitev, nekaj več bomo napisali o Delti in dogajanjih v njihovi tovarni... Sicer pa bo naslednja številka obarvana novoletno.

Oddelek po meri

Kompletirati proces dela

Kvaliteta v oddelku po meri je zadnje čase precej vprašljiva. Zgodilo se je, da je stalna stranka, ki je v CML kupovala obleke že deset let, zadnjo serijo teh reklamirala in tudi za bodoče odpovedala sodelovanje. Kje so vzroki za tako grobo odstopanje in kaj storiti za naprej. O tem so se na skupnem sestanku pogovorili predstavniki oddelka, vodja Centra mode, vodja priprave dela z nekaj zaposlenimi v tem oddelku in pa direktorja komercialnega in tehničnega sektorja.

Gospa **Marinka Bedenk**, ki vodi CML, kamor sodi tudi oddelek po meri, je zaključke sestanka in svoj pogled na to vprašanje strnila v nekaj naslednjih misli:

Doreči bo treba prihodnost oddelka, saj ga vidimo v različnih vsebinah. To ni nič napačnega, saj tako vsi priznavamo, da pomeni oddelek po meri in Center mode prihodnost, ki nam lahko nudi tudi lep kos kruha. Seveda pa je za to nujen pogoj kvaliteta. Sporne točke so v začetku procesa in ob likanju. Omenjeni sestanek je rodil nekaj dogovorov, kamor sodi tudi stalno sodelovanje modelarjev iz priprave dela VO. Kajti ob sporni kvaliteti smo ugotavljali, da vgrajen material ni bil adekvaten osnovni tkanini, da je bilo slabo opravljeno lepljenje, da je prišlo do odstopanja v krojih itd. Vse to so napake, ki bi ob koordiniranem strokovnem delu lahko bile presežene. Znale težave v oddelku in okoli njega pa so pripeljale do tega, da se vsak svojega dela loti bolj kot ne zasilno, da ni usklajene koordinacije. Tudi dogovor s Tip-topom je bil na papirju dosežen, želimo pa si, da bi bil realiziran še v praksi. Seveda teče beseda okoli likanja, kjer se težave še vedno vrste. O likanju in utečenem sodelovanju govorimo že 13 let, od ustanovitve oddelka po meri.

Del šivalnice oddelka po meri

Sicer pa je moje mnenje, da bi morali slabo opravljeno delo v oddelku še posebno sankcionirati. Nedopustno je, da oddelek, ki bi moral ponuditi nadpovprečno kvaliteto, »rodi« izdelek s tako grobim odstopanjem. Povsem človeško sicer je, da delavci iščejo zaslužek in da ga v našem načinu nagajevanja daje predvsem količina, kvaliteta pa ne. Zato bo tukaj nujno poiskati nove načine, s čimer se je strinjal tudi **g. Vodopivec**, direktor komercialnega sektorja. Torej, če ponovim, vsak bo za svoje slabo delo moral biti kaznovan. Za delo oddelka pa so še kako pomembne tudi okoliške službe, ki morajo imeti sodelovanje v oddelku po meri za redni del svojega dela. Zato pričakujemo tudi za naš oddelek fazne liste za osnovne izdelke, saj bi le na osnovi teh lahko spremljali kvaliteto. Želimo napisan postopek izdelave in kvaliteto vložnega materiala, saj bi bil lahko le to dokument za spremljanje in reševanje kakovosti. Ne vztrajamo pa na faznih listih za prav vsak posnet izdelek, pravi ga. Bedenk.

Torej, dela v oddelku po meri se bo treba lotiti resno. Ima prihodnost, če bo zares to, kar predstavlja ime tega oddelka in kar predstavlja ime Center mode. V ospredju je kvaliteta, poslovnost, torej spoštovanje dogovorjenega, tudi okoli rokov. Tu ne bi smelo biti odstopanja, kar naj bi bil interes podjetja, ne pa le tega oddelka.

Veliko stalnih strank imamo, uveden primer govori o eni, ki nas je zapustila zaradi slabe kvalitete. Na tem primeru se lahko naučimo še ene lekcije: nihče nam ne bo zvest iz sentimentalnosti. Stranke bomo pridobili in obdržali le na osnovi kvalitetno opravljenega dela, spoštovanja rokov in primerne cene. Kljub vsemu še ni veliko zamujenega! Pa tudi časa za kakšno dolgo pripravljanje na nov pristop ni dosti

ali kar nič več. Bo oddelek in Center mode in vsi ostali — zdržal?!

KAJ PRAVIJO DELAVCI?

Stališče vseh delavcev v tem oddelku: »Izdelek bo dober, če bo sprva dobro vzeta mera in opravljena dobra proba, ali več teh, izbran primeren material in vse, kar sodi poleg, in če bo končni izdelek primerno polikan. Kajti likalnik lahko mnogo popravi pa tudi mnogo pokvari. Če bo vse tako teklo, bomo tudi mi lahko dobro sešili (poudarjajo — ob ustrezni tkanini in temu ustreznih spremljajočih materialov, vse do sukanca). Ker pa gre ob vsem tem še za ekskluzivo, ki jo od nas pričakujejo, ali za izdelke za posebne postavbe, bi se morali zavedati, da to delo ne bi smelo biti na normo. Pa še nekaj: prepozno smo dobili mlade moči, ki naj bi jim postopno prenašali naše znanje. Kajti to delo zahteva leta in leta urjenja.«

POGOVOR Z BRIGADIRKO V ODDELKU PO MERI — IRENO PRAŠNIKAR

Od dopustov dalje vodi oddelek po meri **Irena Prašnikar**. Prevzela je oddelk od g. Boha, ki je z mesta brigadirja odstopil zaradi neurejenosti okoli vprašanj nabave in likanja za oddelek. Irena Prašnikar je kot njegova namestnica torej to funkcijo podedovala. Komaj 25 let je stara in zato je odgovornost in žilavost, kot jo zahteva to delo, za tako mladega človeka kar presenetljiva. »Mislim, da so moja leta in s tem seveda ustrezne manjše izkušnje za mnoge tudi moteče, oz. so točka, na kateri lahko pristanejo mnogi očitki. Reči moram, da te funkcije nisem nič kaj lahko sprejela in tudi danes pravim, da bi se rada vrnila za stroj, če bi le dobili zamenjavo,« pripoveduje. Najbolj pa jo moti predvsem to, kar je poodčital že g. Boh. Nejasnosti okoli nabave ne le osnovnega materiala, ampak predvsem pomožnega — od ustreznih ramenskih podložkov dalje. Ni vseeno kaj vse je vgrajeno v določen model. V oddelku po meri pa gre vendarle za izredna naročila, kar zahteva še posebno pozornost. Na tem je Irena opozorila na plače, ki da ne ustrezajo mojstrskemu delu. Prav zato se tudi ne strinja z delom na normo za ta

Irena Prašnikar

oddelek. Vsak izdelek zase je posebej obravnavan, saj so naša naročila, če odštejemo tista za skupine, po večini za posebne postavbe. Torej je treba prilagoditi kraj, speljati izdelek posebej za določeno postavbo, ki ponavadi odstopa od vzorčne. Torej je naše delo daleč od industrijskega načina. Največji problem pa je likanje. »Po mojem mnenju bi moral imeti oddelek po meri v likalnici svojega človeka, ki bi likal izrecno le izdelke iz našega oddelka. Zdi pa se, da našete osebe peripetije in zgodovinske zamere vplivajo tudi na posel. Naše vodilo mora biti kvaliteta. Ta nikakor ne sme biti zanemarjena, ne zaradi lovljenja norme ne zaradi takih ali drugačnih vplivov. Zato potrebujemo zaključen krog dela, kamor sodi tudi končno likanje, medfazno likanje pa tako že poteka v našem oddelku.«

Oddelek šteje 16 delavcev in vsak je mojster zase. Dela je dovolj, pri tem pa Irena poudarja, da je to zasluga Marinke Bedenk, vodje CML, kamor oddelek tudi sodi. Skratka, oddelek po meri ima bodočnost, vanj zaupajo tudi delavci in očitno tudi stranke, ki se vrste in vrste. Zato bi bilo nujno razmišljati o bodočnosti v smislu kompletiranja dela in urejanja predvsem spornih področij, ki pa niso postala sporna šele včeraj. Irena vztraja pri premikih na začetku in na koncu delovnega procesa. Taka rešitev bi dala oddelku po meri tisto pravo, celotno obliko in vsebino.

Zala dela za dva priznana tuja partnerja

Zala se je s svojima dvema tujima partnerjema lepo ujela in delo je teklo kot po maslu. Dve sezoni so pokrivali z delom za izvoz, in sicer polovico kapacitet je bilo za znano in priznano italijansko firmo Carlo Carini, polovica pa za nemškega partnerja Fink modelle. Odločitev pa je, da gre polovica naročil Carle Carini v delo Temenici. (Znotraj te firme sta dve blagovni znamki — ena zadošča bolj umirjenim kupcem, torej je elegantnejša in malce bolj klasična, druga pa je namenjena mladim, je izrazito modna in atraktivna. Slednjo bodo šivali v Temenici).

Zalo ta odločitev ni razveselila — obratno, s tem seveda niso zadovoljni. Menijo, pravi direktorica, da so delavke poznale stil in način dela za slehernega kupca znotraj teh znamk, in problemov ni bilo. Bali pa so se tudi, kako bo s pokritostjo proizvodnje, če polovica naročil Carle Carini, ki je bila sprva predvidena za Zalo, odide v Temenico.

Sredin sestanek s predstavniki Fink modelle je pokazal, da za pokritost njihovih kapacitet ni bojazni, saj je firma Fink modelle povečala naročila. Na sestanku s predstavniki te firme sta bila tudi naš glavni direktor in vodja izvoza, ki sta bila pohvale na račun Zalinaga dela tako vesela kot Zala. Prijetno je slišati, da tudi v sedanji situaciji naš partner povečuje naročila in zaupa v nas.

Glede dajatev, ki so trenutno veljavne tudi za Slovenijo, je predstavnik Fink modelle dejal, da bodo tudi oni nosili delež, kar je še en od dokazov tesnega sodelovanja in zaupanja. Povejmo še, da Zala dela z obema omenjenima partnerjema že šesto sezono in da je tudi zato delo utečeno in v zadovoljstvo obeh strani — naše in obeh tujih partnerjev.

Ob krojlni mizi v oddelku po meri, kjer nastajajo modeli, ki ponavadi odstopajo od klasičnih mer. Zato tudi zahteva to delo dodatno pozornost.

Libna:

Marsikaj bo drugače

Direktor Libne je ob devetmesečnem obračunu seznanil delavce te tovarne o rezultatih in o splošni situaciji. Med poudarki je tudi ta, da se premalo zavedamo nekaterih ugodnosti, ki so že marsikje ukinjene, pri nas pa vendarle še uspevamo nuditi brezplačno malico, zagotavljamo plačilo prevoza na delo in skrbimo za osnovno zavarovanje, kar pa tudi ni majhen strošek.

Beseda je tekla seveda tudi o splošni situaciji, o sesutju trga ter posledicah, ki bodo gotovo vplivale na marsikatero gibanje v prihodnjem letu. Med ukrepi, ki nas lahko prizadenejo, pa je tudi drugačen, bolj elastičen način pri koriščenju dopusta (doma bo-

mo, ko dela ne bo, in obratno...). Bolj dosledno pa bo treba spremljati tudi slehernega delavca, pri katerem rezultati (na kateremkoli delovnem mestu) niso ustrezni. »Ne gre za ustrahovanje, saj se bomo tudi v bodoče trudili, da bo sleherni prizadeti delavec dobil kar se le da možnosti, da se na delu znajde, toda ob nespoštovanju dogovorjenega, ob površnosti in nedelavnosti bo sledil tudi odpust...«

Obe skupini, ki sta poslušali razlago direktorja, sta našeto sprejemali in delavci pravijo, da jim je zadnja informacija dala veliko misliti. Toda zaskrbljenost le ni bila tako velika, da ne bi povprašali, ali jim bo Miklavž kaj prinesel...

Pri odločitvah smo prepočasni

Temenica pred novim delom

Temenica, ki se je v dveh brigadah specializirala za izdelavo kril in hlač, se je morala te dni ponovno spoprijeti s celotnim programom vrhnjih oblačil, in sicer z delom za italijanskega partnerja Carlo Carini. Čeprav tudi krila in hlače sodijo v program vrhnjih oblačil, pa gre vendarle za občutno razliko tako pri samem delu kot tudi pri potrebni strojni opremljenosti in ostalih spremljajočih delih, od krojenja do likanja. Za enkrat nimajo drugega kot ljudi in obstoječo strojno opremo, v kratkem pa pričakujejo posodobitev in ojačitev te. Zato je treba poudariti **izredno pomemben delež proizvodne režije in ostalih služb**, še posebno pa **vzdrževalcev**, ki so z veliko truda in iznajdljivosti uspeli zagotoviti kolikor toliko primerne pogoje za začetek dela na novem programu.

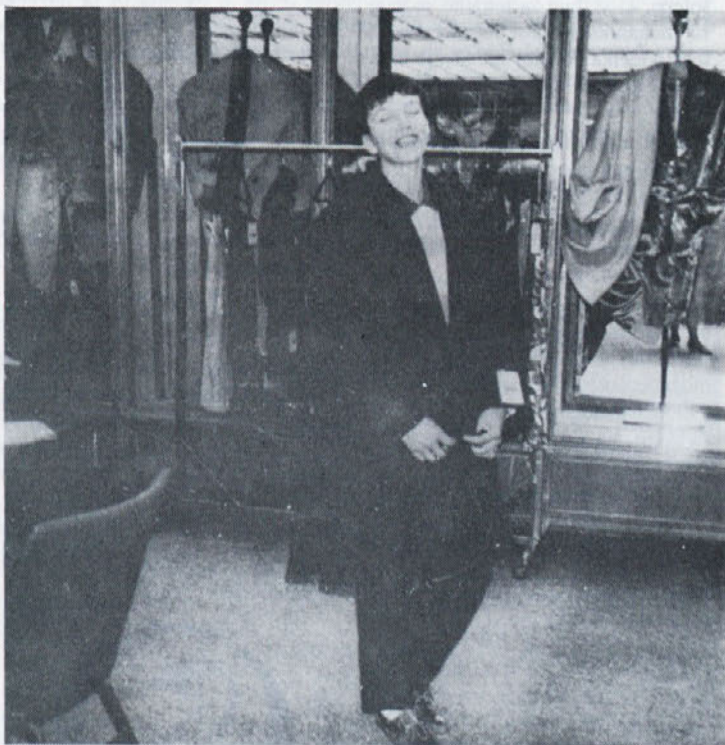
Kljub temu pa bo verjetno potrebno pri krojenju in na koncu procesa, torej pri likanju, iskati dodatne rešitve ali v obliki dveh izmen ali z občasnim podaljšanim delom, saj so njihove zmogljivosti za nov program v teh delih proizvodnje premajhne.

Direktorica Temenice, gospa

Francka Primožič, je poudarila njihove osnovne naloge zagotavljanja rokov in skrb za kvaliteto. »Z improvizacijo bo to sicer zelo težko zagotavljati, toda treba bo!« pravi direktorica. Tri mesece je dogovorjeno prehodno obdobje, ki naj bi pomagalo prebroditi začetne težave.

V tem času se bodo v procesu dela odkrivale točke, ki zahtevajo dodatna reševanja, čeprav meni direktorica, da bo ta rok verjetno prekratek. V tem času še ne bo prišlo do zamenjave kolekcije in zato še ne bodo imeli celotne slike. »Povedati pa tudi moram,« pravi direktorica, »da bodo imeli v prvem mesecu novega dela delavci osebni dohodek na ravni dosega norme v preteklem mesecu, potem pa postopno glede na dosežene rezultate. Najpomembnejše je, da delo imamo, čeprav bi lahko tudi tej rešitvi očitala mnogo slabosti. Morda povem dovolj, če rečem, da je do zamenjave programa prišlo prepozno.«

Hitre, fleksibilne poteze pa bodo nujne, če se bomo hoteli obdržati in hoditi vstric s spremembami, ki jih prinaša današnji čas,« pravi direktorica Primožičeva.

Naša »stara« znanka Nataša Bokal je bila tokrat drugič v Labodu in zato se je med vsemi smučarkami v naši vzorčni sobi najbolje znašla. Našla je prav tisto jakno, ki jo je pomerila že junija in tudi za nas malce pozirala...

Iskanje najmanj bolečih poti pri reševanju presežkov

S planom za letošnje leto je bila zadana precej težka naloga zmanjševanja števila zaposlenih v režijskih službah. Izpeljani sta bili v sklopu te naloge tudi dve večji nalogi pri preoblikovanju transporta ter organiziranosti naših trgovskih zastopnikov.

Šoferjem je bil sprva ponujen predlog, da gredo v podjetje z večinskim Labodovim deležem. Podjetje naj bi združevalo gostinstvo, turizem in transport. Ideja bi bila v drugačnih časih gotovo bolj vabljava, v sedanjem trenutku pa so se naši šoferji odločili drugače. Obročno bodo odkupili vozila in vsak se bo

predvsem v smislu pravic delavca in obveznosti podjetja. Naša pot je bila iskanje nebolečih, najbolj človeških načinov reševanja, čeprav je bil izdelan program reševanja presežkov v skladu z zakonskimi določili in usmeritvami institucij. Zato velja tudi za bodoče, če se naravnamo na najbolj črno varianto, ki pomeni le 10 odst. dela za domači trg in kar 90 odst. izvoza, določene kadrovske premike. Iz tega naslova smo se vključili v sistem, ki ga ponuja zakon za zaposlovanje in zavarovanje za primere brezposelnosti, in sicer glede sofinanciranja. Vključili smo se z več programi, in sicer s programom, dokvalifikacije, s programom usposabljanja za poslovne informacijske sisteme ter s programom za dokup zavarovalne dobe.

Iz teh naslovov je naš zahtevek po sofinanciranju 850.000 tolarjev, pričakujemo pa polovično sofinanciranje.

Kasneje pa smo se vključili še z dvema programoma usposabljanja, in sicer predvsem za Temenico (nov program VO za izvoz — Carla Carini) ter za Tip-top (nov program za izvoz Jobis — nova znamka Job). Naš zahtevek v tem smislu znaša 1,491,000 tolarjev in prav tako v tem

sam skušal znajti na trgu. Vezani so seveda tudi na prevoze za Labod, možnosti pa imajo za širjenje dejavnosti. Deset šoferjev so tako postali privatniki, eden se je upokojil, trije in koordinator dela v tej službi pa so ostali še v Labodu. Gre za dva starejša šoferja, ki skrbita za lokalne vožnje, za mehanika in, kot rečeno, vodjo tega oddelka. V dani situaciji je taka rešitev gotovo najugodnejša za obe strani.

Tudi našim trgovskim zastopnikom je bila ponujena možnost drugega sodelovanja. Ob sesutju jugoslovanskega trga je seveda dosežanja oblika sodelovanja nevzdržna. Tako so s 1. novembrom potniki iz vseh ostalih republik, razen Slovenije, na šestmesečnem čakanju, sledi pa prekinitev dela. Ponujena jim je bila možnost agencijskega dela, kjer bi teklo naše sodelovanje v obliki blago za blago, plačilo pa bi bilo vezano na provizijo. Trije potniki, ki imajo že katerega od pogojev za upokojitev, so se odločili za to pot, ostalim pa ostaja možnost agencijskega dela. Seveda ostaja Labod bolj zainteresiran za Hrvaško in BiH, medtem ko so ostala področja zaradi znanih peripetij manj interesantna.

Kadrovska služba oz. vodja te poudarja, da so sledili usmeritvam glavnega direktorja ter direktorjev sektorjev in tovarn glede reševanja presežkov v režijskih službah. Hkrati pa poudarja, da zakonodaja ni dokončno dodelala, kaj je trajni presežek

Sodelovanje Laboda z našimi dosedanjimi trgovskimi predstavniki bo v bodoče zasnovano agencijsko.

programu pričakujemo polovično sofinanciranje.

Pred kadrovsko službo je še en program, in sicer pripravljajo program sofinanciranja usposabljanja za Delto. Ob tem bo nujno za Delto izdelati tudi podrobno analizo nekaterih odstopanj, predvsem glede višine bolniškega staleža. Ta je predvsem v dveh brigadah likanja na primer tako visok, da je s številom delavcev, ki so dejansko na delu osem ur, težko dosegati pričakovane rezultate. Kot v Libni bo potrebno tudi v tej tovarni izdelati podrobno analizo, ki bo

zajemala slehernega delavca, saj je Libnin primer dokaz, da se da s strokovnim pristopom tako tovarne kot podjetja in ustreznih zdravstvenih ustanov veliko doseči.

Kakorkoli že, dejstvo je, da so presežki evidentni in da jih bo treba reševati. Če bo Labod uspeval tudi v bodoče tako človeško pristopiti k slehernemu prizadetemu, bo to gotovo v zadovoljstvo za obe strani. Sicer pa, kot pravi Dragica Nenadić, človek pri nas veliko velja, zato tudi uspevamo ob vseh tegobah sedanjega gospodarskega in političnega trenutka ostajati nad vodo.

Odkar so naši šoferji privatniki, jih pot vodi še kje drugje in ne le v Labod.

Vsebine kadrovskega dela

Pripravili smo kratek povzetek vsebin kadrovske službe, saj prav te najbolj prizadevajo nas vse. Del teh vsebin je v tem sestavku, del pa v prispevku, kjer govorimo o reševanju presežkov, ter v prispevku s seminarja o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Vsako zase je celota, vse skupaj pa pomeni delo z ljudmi ter za ljudi.

PRIPRAVNICI

Od aprila že prihajajo pripravniki, z začetkom novega šolskega leta, torej od septembra dalje, pa je bil prihod teh še večji. Tako ima Labod **skupno 70 pripravnikov**, večina teh pa je naših študentov. Ta številka je gotovo uspeh, saj vemo, da je v današnjem času celo za štipendiste težko zagotoviti pripravništvo. Kadrovska služba je vložila po kriterijih ministrstva za zavarovanje in zaposlovanje RS prošnjo za sofinanciranje. Vendar je pogoj za sofinanciranje, da je pripravnik vsaj tri mesece prijavljen na zavodu za zaposlovanje. Trije med našimi pripravniki tega pogoja niso izpolnjevali, za vse ostale pa je sofinanciranje urejeno. To pa je zopet deljeno — za pripravnike, ki so začasno zaposleni, prejema podjetje 50% višine zajamčenega osebnega dohodka, za tiste, ki imajo stalno zaposlitev, pa zavod krije 100 odst. Večina pripravnikov, za katere prejemo sofinanciranje, je za določen čas, v Tip-topu, Delti ter v oddelku po meri pa so pripravniki zaposleni za nedoločen čas, torej je za te refundacija 100-odstotna. Dodajmo še, da mora pripravnik prejemati osebni dohodek po aktivni podjetja, kar pomeni, da se prav pri vseh pripravnikih s to refundacijo višina OD ne steče in gre razlika v breme podjetja. Toda takih primerov je le malo. Morda je posebno »na udaru« podatek, koliko je pripravnikov v strokovnih službah. V teh službah so le pripravniki s 6. in 7. stopnjo izobrazbe in le za določen čas.

PRIPRAVNICI

Labod	Skup. št. priprav./štip.	Št. poklica	Vrsta del. razm.	
			DČ	NDC
	27/16	IV. tek. obrt. konf.	10	17
	32/18	IV. tek. konf. II.	15	17
	3/2	V. tek. konf. tehnik	2	1
	1/—	V. ekonom. tehnik	1	—
	3/3	VI. ing. tek. konf. teh.	3	—
	2/2	VI. ekonomist	2	—
	1/1	VI. ing. org. dela	—	1
	1/1	VI. ing. računal.	1	—
SK.:	70/42		34	36

ŠTIPENDISTI

Labod	Stop.	Smer	Stari štip.	Novi štip.
	II.	pom. tek. konf.	1	
	IV.	tek. konf. II.	18	2
	IV.	tek. obrt. konf.	17	7
	IV.	krojač — šivilja		21
	V.	tek. konf. tehnik	5	1
	V.	tek. konf. modelar	2	3
	VI.	ing. tek. konf. teh.	3	1
	VII.	dipl. ing. tek. konf. teh.	2	
	VII.	dipl. ing. tek. tehnol.	1	
	VII.	dipl. ing. računal.	1	
	VII.	dipl. ekonomist	1	
	VII.	dipl. ing. elektronike	1	
SKUPAJ:			52	35

Uspeh pripravnikov v naših proizvodnjah (največ pripravnikov je s 4. stopnjo izobrazbe, in sicer konfekcijska smer) je zadovoljiv, v nekaterih okoljih, predvsem v Tip-topu in pa v oddelku po meri, pa celo nad pričakovanji. Po dveh mesecih dela dosegajo nekateri pripravniki že celo 50-odstotno normo, čeprav je za to obdobje zastavljen doseg 30 odst. norme. Gotovo lahko v tem vidimo tudi del strokovnega pristopa k pripravništvu, skrbi in izbora mentorjev ter resnega obravnavanja tega dela izobraževanja. Gotovo pa prav pripravništvo pokaže vrzeli in slabosti šolskega sistema in konkretnih znanj, ki jim mladi še vedno nimajo dovolj. Zaskrbljujoč je tudi podatek, ki so ga navrgli zdravstveni pregledi, da mladi dandanes niso dovolj zdravi. Veliko je težav z gibali, s hrbtenico, z ledvicami in mehurjem. Torej signal za opozorilo družbi, ki se pri tako usodnih vprašanjih premalokrat ustavi.

VKLJUČENI SMO V RAZISKOVALNO NALOGO

Pedagoški inštitut iz Ljubljane pripravlja analizo oz. raziskovalno nalogo z naslovom Vrednotenje učinkov srednjega šolstva v fazi pripravništva. Kot smo že omenili, prav pripravništvo pokaže vse odklone in pomanjkljivosti šolanja. S tem da smo vključeni v raziskovalno nalogo (natančneje — vključeni so pripravniki v Tip-topu, bomo imeli tudi možnost posredovati naše izkušnje in tako neposredno vplivati na bolj dorečene programe šolanja teh profilov v bodoče. Nalogo bomo lahko uporabili tudi sami kot pomoč pri naši lastni orientaciji pri nadaljnjem snovanju pripravništva. Lahko rečemo, da je kadrovska služba temu že do sedaj posvečala veliko pozornosti, vendar kot ugotavlja vodja te, našim mentorjem zmanjkuje ob ostalih nalogah časa za dograjevanje znanj, za svežitev že naučenega in za sprotno dograjevanje tega z novostmi. »Lahko sicer rečem, da volja je, da pa nam, ob mnogih pritiskih v proizvodnji, zmanjkuje predvsem časa in denarja...« pravi Dragica Nenadič.

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

Izobraževanje ob delu se je drastično zmanjšalo. Tretja generacija izobraževanja ob delu, ki ga naša kadrovska služba organizira z matično mariborsko tekstilno srednjo šolo in v kateri pridobivajo 5. stopnjo izobrazbe delavci, ki so končali 3. ali 4. stopnjo, je zdesetkana. Od prijavljenih 25 delavcev iz Laboda in sorodnih podjetij jih vztraja le še 15 in od teh le 6 Labodovih delavcev. Povedati je tudi treba, da so naši delavci in tudi večina ostalih samoplačniki. To je verjetno dokaj težko breme, čeprav je treba tudi dodati, da kadrovska služba skrbi za čim cenejšo varianto (išče cenejše prostore, pri šoli je pridobila toliko zaupanja, da tečejo predavanja z lastnimi predavatelji, literatura je brezplačna in podobno).

Ob tem pa je treba tudi dodati, da je bilo treba že od nekdaj v naših okoljih precej moči in vztrajnosti za izpeljavo kateregakoli izobražbenega načrta. Vodja kadrovske službe se spominja borb za izobraževanje modelarjev, vendar

(Nadaljevanje na 6. strani)

Vodja kadrovske službe Dragica Nenadič in referentka za kadre Silva Pezelj.

(Nadaljevanje s 5. strani)

današnji čas potrjuje pravilno usmeritev in nagrajuje vztrajnost, saj bi modelarjev potrebovali še več.

ŠTIPENDIRANJE

V šolskem letu 1991—92 je Labod razpisal 34 štipendij, podeljenih pa je bilo 35. Znotraj prvotnega razpisa je prišlo do prerazporeditev in tako je nekaj več podeljenih štipendij na 4. in 5. stopnji izobraževanja. Sprememba v sistemu štipendiranja je tudi v tem, da je pogodba podpisana le za eno leto, so pa možnosti obnavljanja. Kriteriji, ki so vodili pri dodeljevanju štipendij, so naslednji: odnos do poklica, šolski uspeh, oddaljenost od kraja šolanja. Najbolj vpliven je bil kandidatov odnos do izbranega poklica. Tokrat prvič so se za poklic šivilje, na primer, odločile celo odličnjakinje, kar govori o pripadnosti temu poklicu in ne le kot izhod v sili, ker so druga vrata zaprta. Velik vpliv je imel tudi šolski uspeh, poudarek pa je bil tudi na zdravniškem spričevalu, saj je treba pravočasno skrbeti za zdravo generacijo, ki ji telesne sposobnosti omogočajo delo za šivalnim strojem. Največ štipendij imata Delta (14) in pa Libna (12). Višina štipendij je odvisna od uspeha, sicer pa znaša 20% zjamčenega osebnega dohodka. V bodoče bo treba razmišljati tudi o tisti postavki ob štipendiji, ki je do sedaj omogočala šolarju tudi kritje prevoza v mesto šolanja, kar pa je lahko prineslo celo višji znesek od štipendije same. Mnoga podjetja so se že opredelila proti temu in denarna stiska tudi nas sili v to smer.

Lj. 12. 10. 91

G. Jolande Sreut

Hvala, za vse kar ste urejali
moji upokojiti. Še posebej hvala,
ker ste bili z mano, ko mi je bilo hudo.

Seja Vas pozdravlja
Vera Mojčič

Enako g. Nenadič Brpici.

LJUBLJANA, SLOVENIJA
A205 • Pretenov spomenik s franciskansko cerkvijo • The monument to Preten, the greatest Slovene poet, and the Franciscan Church

Besedilo ni potrebno...

PROIZVODNO DELO

Proizvodno delo in proizvodna praksa bosta s spremenjenimi pogoji tudi v Labodu potekala strogo po predpisanih pravilih. To velja predvsem za pravočasno prijavo tega, kar pa le malo šol spoštuje. Pravočasno je prispela le prijava novomeške družboslovno-ekonomske šole in pa centra za rehabilitacijo sluha in govora. Tako bo v tekočem šolskem letu omogočeno proizvodno delo in proizvodna praksa le dijakom teh dveh šol. Zamisel, poudarja vodja kadrovske službe, je bila z uvedbo proizvodnega dela in prakse dobra, toda v praksi ni našla pravega odmeva. Veliko truda je potrebno vložiti v to, da učenci zares spoznajo delo, se z njim koristno srečujejo, ne pa, da so v času prakse sebi in drugim v breme. Končno pa to zahteva tudi dokajšnja denarna sredstva, kar bo treba v bodoče, če se bo ta čas proizvodnega dela in prakse podaljševal, doreči z ustreznimi inštitucijami.

Za dobro voljo

- Veš kaj, danes se mi pa kar ne da na obisk h Korenčovem.
- Oh, pomisli, kako veseli bodo, če naju ne bo...
- O, saj res. Potem pa le moram iti...

Redka izjava

Pohvala brigadirke oddelka po meri, češ, da je zasluga Marinke Bedenk, vodje CML, kamor oddelek tudi sodi, da imajo toliko dela, je Marinka »popravila« tako, da je dodala: »Ne da je to moja zasluga, to je moja dolžnost...« Odgovor, ki ga redko slišimo in ki je zato tudi toliko bolj blagodejen za ušesa...

Še vedno o tozdih

Očitno smo zelo, zelo občutljivi na TOZD, kajti kjerkoli se sliši ali prebere ta beseda, sproži ogorčenje. Tako je bil v tem smislu zelo odmeven tudi list v Poročilu o poslovanju v letošnjem oktobru, ki je v naslovu prinašal »Pregled po TOZD«. Veliko klicev je bilo, zato smo v naši rubriki ponovno pri tozdih.

Premalo pozornosti vzdrževalcem

TONE REDEK je vodja vzdrževanja v Temenici. Poočital nam je, da časopis namenja premalo pozornosti vzdrževalcem in njihovem delu. »Končno nas je v celem podjetju kar lepo število in veljalo bi nam nameniti več pozornosti. Od našega dela je marsikaj odvisno, poleg samega vzdrževanja pa se lotimo še marsičesa — tudi hišniških del. Ljudem je treba predstaviti naše delo in naše zasluge, saj so mnogi uspehi, ki jih rojeva naš resen odnos in narekujejo zagate v proizvodnjah, skriti. Pa vendarle gre za prave podvige in celo inovacije, ki gredo tiho mimo lastnega kolektiva in mimo ostale javnosti...«

Iz tega očitka je nastal prispevek, ki ga bomo objavili v naslednji številki. Toliko pa za razmislek vsem, ki bi s področja vzdrževanja radi še kaj dodali. Čakamo klice, vabila, prispevke, saj bo le tako predstavitev vzdrževanja pri nas celovita.

V modelarni vrhnjih oblačil — Andreja Kukič, ki je kljub decembrski sivini nasmejana, ker z veseljem snuje že naslednjo kolekcijo.

Naša mnenja o...

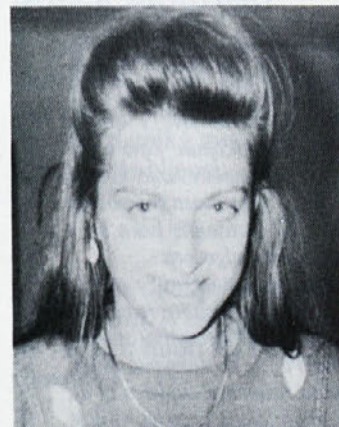
Tokrat na posebne želje ponavljamo vprašanje iz prejšnje številke. Oglasili so se namreč mnogi češ, da imajo tudi oni ob tem marsikaj povedati. Žal je tako, da smo po celi Sloveniji, in je težko zagotoviti ob naših mnenjih sodelovanje delavcev iz vseh tovarn. Tako smo se odločili, da v vsaki anketi vključimo po dve tovarni. V prejšnji številki sta sodelovali Delta in Tip-top, še eno nazaj Zala in Libna, itd. Tokrat, kot rečeno, na temo, kaj nas pri delu najbolj prizadene, najbolj boli, ki jo ponavljamo iz prejšnje številke, sodeluje nekaj več delavcev:

Majda Kerin — blagajna—Libna: »Za vsakega delavca je neopravičena kritika gotovo najbolj boleča.«

Majda Smerke — krojilnica—Temenica: »Zame je najbolj boleče, če vladajo v proizvodnji slabi odnosi. Če že jutraj dobiš namesto pozdrava zadirčno besedo, imaš dan pokvarjen. Ob prijaznosti in razumevanju je tudi težko delo lažje, zato bi morali zelo paziti na medsebojne obnašanje.«

Brigita Strojinc — krojilnica—Temenica: »Mislim, da povem mne-

nje večine, če rečem, da je najbolj boleče za nas stalno dvigovanje norm. Ko delavec doseže na svojem delu primeren rezultat, že sledi sprememba norme. V službo hodimo zaradi plače, ki je odvisna od dosega norme. Gre pa tudi za osebni uspeh, saj ni prijetno stalno zaostajati za

normalnimi in pričakovanimi rezultati.«

Zinka Podlipnik — šivalnica—Temenica: »Sem starejša delavka in zato lahko iz lastnih izkušenj povem, da nas močno prizadene višanje norm. Ko po 27 letih dela norme ne moreš več dosegati, to vsekakor ni spodbudno.«

Marija Felicijan — šivalnica—Libna: »Več kot 24 let delam v Libni, zato lahko trdim, da je za nas delavke na delu najbolj boleče višanje norm in da je to na različnih operacijah različno. Na nekaterih dosegamo normo, na drugih pa ne. Pričakovali smo, da bo z leti to za človeka bolj pravično urejeno, pa je le vse težje. Res pa je tudi, da smo včasih delali enostavne serije, danes pa je delo zelo zahtevno in težko lovimo pričakovane rezultate.«

Justina Lobe — likalnica—Ločna: »Za nas starejše delavke je boleče, da moramo vse več delati, ob tem pa ni kakšne izrazitejšje skrbi za to, da bi zmogle vse to, da bi obdržale zdravje. Morda smo prerевна družba, da bi vlagali v zdravje, v oddih kaj več. Mislim, da bi na določenih, bolj obremenjenih delovnih mestih potreboval človek več pozornosti, več dopusta, večjo skrb za to, da bi lahko čim dlje, čim bolje in čim več delal. Odnos je preveč enosmeren in zato krivičen.«

Jožica Vrtačič — vzorčna šivilja za krila-hlače: »Boleče je dejstvo, da delo ni dovolj cenjeno, kaj šele praksa in leta izkušnje. Pri nagrajevanju velja prehuda uravnolovka, saj kljub dobri zamisli še nismo plačani po delu in rezultatih tega, sicer bi bile izkušnje drugače vrednotene. Boleči pa so tudi marsikateri odgovori na kritike delavcev, ki gredo v smeri zastrahovanj.«

Štefan Metelko — modelar-konstruktor za krila-hlače: »Ker

hodimo v službo zaradi denarja, je gotovo zelo boleče spoznanje, da so nekatera dela vse bolj razvrednotena. Kot primer lahko velja moja izkušnja. Pred več kot 20 leti sem, sicer v tujini, zaslužil več kot danes. Pa so bili to moji začetki. Imamo evropske cene in evropske normative, delo pa vendarle ni cenjeno tako, kot drugje.«

Slavka Sašek — šivalnica—Ločna: »Več kot četrto stoletje sem v

Labodu in marsičemu smo se skozi vsa ta leta odpovedovali ob obljubah, da bo nekoč bolje. Pa ni kaj dosti. Tudi glede tega, da smo toliko vlagali v tovarno in da je ta naša, si kaj dosti ne obetam. Mislim, da vse družbene spremembe prinašajo s seboj tudi krivice in da je majhen človek ponavadi tepen. Kar pa se tiče mojega dela, je hudo to, da operacija, ki je moja osnovna, to je robljenje, ne zapolnjuje osmih ur in zato moram poprijeti še za marsikatero drugo delo, kjer je normo težko doseči.«

BUČKE

Nekaj je narobe

Pred nedavnim sem srečala prirazno mlajšo žensko. Da me pozna, je dejala, ker je pred leti delala v Ločni. Po poročniški je ostala doma nekaj let, nato pa se je zaposlila v IMV-ju. »Sele sedaj vidim, kako težko delo je bilo v Labodu. Ne morem verjeti, kako smo garale, pa kako majhen denar smo za to dobivale...« Sedaj dela v lakirnici. Človek bi si mislil, da se ji mora tožiti po čistem okolju naših šivalnic. Pa ni tako. »Mukotrpno delo je bilo to in mislim, da ga ne bi več zmogla,« je še dodala.

Pa se sprašujem, kaj je narobe v tem našem svetu. Da delo, ki je tako težko, ne dobi in ne dobi svoje cene. Ne glede na to, da bomo mirno priznali, da gre za zgodovinsko krivdo, se mi vendarle zdi, da jo bo treba nekako popraviti. Zakaj bi

pristajali na določene obrazce, ki že dolgo ne držijo več. Zakaj bi stare napake kar ponavljali in ponavljali. Če smo si obetali pravičnejšo družbo, pravičnejšo vladno, si ne bi smela privoščiti dodatnih in dodatnih starih napak in jih spreminjati v sedanje resnice. Tekstil je panoga, ki ji je naša zgodovina naredila veliko škodo. Prav bi bilo, da ji da sedanost nazaj njeno vrednost, njene pozicije, da ji prizna njene specifičnosti, in ne da jih kaznuje. Kajti dokler bo delo v lakirnici, ki je ovenčano z vsemi znaki nevarnosti, napora in še česa (s tem pa tudi s priznanimi dodatki ne vse to) lažje kot v naših proizvodnjah, za katero tudi veljajo nekateri drugačni predznaki, je nekaj hudo narobe!

L. J.

Libna:

Po dolгих letih v eni izmeni

Da ima tovarna Libna željo in tudi trden namen uvesti enoizmensko delo, smo že seznanjeni. Toda ta cilj so si zastavili doseči postopno. Tako sta dve brigadi, 2100 in 2200, pred nedavnim začeli z enoizmenskim delom, kar pomeni prvi korak, ki mu naj bi sledili še drugi... Kakšno je vzdušje v brigadah in kaj delavke najbolj pohvalijo s to spremembo v zvezi, oz. kaj je še treba postoriti, govori kratka anketa. V njej je sodelovalo več delavk, vendar smo njihova mnenja, ki so bila dokaj identična, združili v treh zapisih tistih sodelavk, ki so najbolj strnjeno povedale svoja opažanja in občutke:

Jožica Gerjevič: »Skupno imam 19 let delovne dobe in ves ta čas delam v Libni, še več, ves ta čas sem delala v izmenah. Zato je prehod na eno izmeno zame zares novost v načinu dela, ki sem se mu v vsem tem času že privadila. Hudo je bilo, ko so bili otroci še majhni, zato je pridobitev gotovo

najbolj pohvaljena prav med mladimi mamicami. Ob pozitivnih predznakih, ki jih s seboj nosi delo v eni izmeni, pa je treba dodati tudi pomanjkljivosti. Jaz vidim te v stari opreči, strojih, ki smo jih morali ponovno obuditi zato, da smo šli v enoizmensko delo. Stara strojna oprema, ki ni najsodobnejša, pa težko daje pričakovano kvaliteto. Mislim pa, da se bo sčasoma tudi to uredilo.«

Vera Fuks: »Tudi jaz delam vso svojo delovno dobo, torej 22 let, v dveh izmenah. Gotovo je prednost delati samo dopoldne, toda ob tem vidim nekaj vprašanj. Pred to spremembo smo lahko marsikateri uradni opravke ali obisk pri zdravniku urejale brez bolniške ali dopusta, ker nam je to omogočilo delo v dveh izmenah. Mislim, da bi morale te vzporedne službe omogočiti tudi delavcem, ki delajo samo dopoldne, da kaj takega urejajo v popoldanskih urah. Za zdravnika, posebno še specialista ali zobozdravnika, pa velja, da dela le enkrat na teden popoldne, torej bomo morali dolgo čakati na sprejem. Če bi bile vse ostale službe prilagojene našemu načinu dela, da bi lahko urejali nujne zadeve brez koriščenja dopustov, bi bilo to še lepše, kot je.«

Po dolгих letih smo končno v eni izmeni, pravi Jožica Gerjevič iz Libne in ob tem analizira dobre pa tudi slabe strani tega. Skrbi jo predvsem stara strojna oprema, na kateri je težko dosežati zahtevano kvaliteto.

Andreja Kodrič: »Zame je odločitev o enoizmenskem delu

več kot odlična. Dokler smo delali v dveh izmenah, sem imela velike probleme z varstvom otroka, sedaj pa je to urejeno. Če bi še delala v dveh izmenah, bi morala zaprositi za premostitev, ker ne bi imela drugega izhoda. Zato lahko ta korak samo pozdravim in povem, kolikšno breme se mi je odvalilo od srca.«

Pred sprejemom invalidsko-pokojninskega zakona

Na vrhu SPIZ z generalnim direktorjem g. Janezom Prijateljem ter njegovima dvema svetovalcema, g. Kalčičem in Kuhljom, je potekalo posvetovanje o predlogu novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. G. Prijatelj je sicer že uvodoma dejal, da bo do sprejetja gotovo prišlo še do marsikateri spremembe. Med drugim tudi zaradi sistemskih sprememb, saj se sam SPIZ pridružuje z novim sistemom ministrstvu za delo, do sedaj pa je bil samostojna inštitucija. Sicer pa osnutek zakona združuje mnoge različne akte s tega področja »pod eno streho«, vendar bo moral tudi ta zakon v bodoče pospremiti še kakšen dodaten, kot je predvidoma invalidski kodeks, akt o beneficirani delovni dobi, o matični evidenci itd. Kljub željam in zahtevam, da naš pokojninsko-invalidski sistem prilagodimo sistemom naprednih evropskih dežel, pa je ob tem le treba prisluhniti priporočilu izvedencev, naj bi hiteli počasi. Kajti izkušnje razvitega sveta so kaj različne, kot primer pa poznalci navajajo zelo strog in občutno manj »radodaren« angleški sistem in zelo odprti nemški sistem. Vsekakor pa tujih izkušenj s tako občutljivega in specifičnega področja ne gre kar tako presajati na naša tla.

Na posvetu je bilo tudi veliko vprašanj. Dragica Nenadič opozarja na tista, ki so bila najbolj poudarjena in ki končno zadevajo tudi nas. Narašča število upokojencev, in sicer kar s stopnjo 9, saj jih je sedaj v Sloveniji že 450.000. Nasproti temu pa število aktivnih delavcev, torej zavarovancev, celo pada. To razmerje pa še kritično zastrujejo

demografska gibanja. Ob vprašanjih v tej smeri, pravi Dragica Nenadič, so slušatelji dobili občutek, da je še marsikaj nerazčiščenega. Seveda se ob tem kar samo ponuja vprašanje, ali bodo v bodoče pokojnine nacionalne! Tudi v Labodu smo imeli nekaj problemov iz tega naslova, saj so nekateri naši upokojenci, ki živijo v drugih republikah, ostajali v določenem obdobju brez pokojnin. Zato so se predstavniki Laboda borili in iskali poti za tekoče izplačevanje, ki se je končno le uredilo. Za posameznike pa je bil čas negotovosti gotovo zelo težak. Končno gre za preživetje in seveda za vprašanje, kako bo v bodoče. Toda, kot rečeno, na to vprašanje ni bilo odgovora.

Sicer pa, če se vrnemo k določilom samega zakona, ni za enkrat nikakršnih sprememb, določila pa smo v našem časopisu že predstavili. Vprašanje pa je, v kakšnem besedilu ga bodo sredi decembra sprejeli delegati v skupščini. Zaenkrat lahko rečemo le, če prisluhnemo tistim, ki ga spremljajo skozi osnutek, da je težko razumljiv, zapleten in da delavcem, ki se poklicno v podjetjih s tem ukvarjajo že vrsto let, ne daje jasne slike, kako in kaj. Tako je tudi mnenje Dragice Nenadič, ki se je seminarja udeležila in ki dela na tem področju več kot 30 let, torej ga zares podrobno pozna. Sicer pa tudi ona poudarja, da gre za najobsežnejši akt, ki zadeva najširšo populacijo in tudi zato zahteva ustrezno pozornost in previdnost pri snovanju in sprejemanju. O morebitnih spremembah, glede na vsebino osnutka, ki smo jo že predstavili, bomo pisali še v naslednjih številkah.

Temenica:

Samo, da je delo!

V Ločno je prišla pred štirimi tedni skupina delavk iz Temenice. Počasi je v Temenici zmanjkovalo dela, o čemer smo že pisali, v Ločni pa se je delo kopičilo. Tako je bila na potezi elegantna rešitev, ki je dala vsem dovolj dela in dober občutek. Toda ta je prišel šele sčasoma, saj so se delavke Temenice napotile v Novo mesto sprva s precej turobnimi pričakovanji.

Za naš pogovor smo izbrali tri izmed devetih, ki so se vozile v Novo mesto. Najdaljši staž med temi ima **Joži Smerke**, ki je v Labodu že 26 let, sledi **Marija Erjavc** z 21 leti dela v Temenici ter **Mira Rugelj**, ki ima šele štiri leta delovne dobe.

»Kar takoj smo se ujele tako z okolico kot z delom, čeprav je treba priznati, da je razlika v šivanju vrhnjih oblačil in srajc kar občutna...« so pripovedovale. Skupina je bila za Novo mesto izbrana na osnovi večih kriterijev, predvsem pa je vplivala možnost prevoznih vezi in obveznosti oko-

li otrok. Kljub temu pa pravijo delavke, da so se same pri sebi sprva spraševale, zakaj ravno one. Odločitev jim je težko padla, toda že prvi dan je bil strah premagan. V Ločni so jih lepo sprejeli in delo se je začelo. Glede na večje operacije, ki so jih šivale v Temenici, je drobljenja v Ločni ogromno, saj je veliko operacij na 0,30 minute. »Vendar je delo lepo organizirano in gladko teče, saj so brigadirji stalno prisotni in sproti strežejo z delom. Tako ni izgubljanja časa, kar pa pomeni strahoten tempo. Sprva smo si mislili, da je šivanje srajc nekaj najbolj enostavnega, toda poizkusiti je treba...«

Torej se vedno znova človek uči in uči. »Tukaj smo se morale učiti šivanja srajc, ko se bomo vrnile, se bomo morale učiti šivanja novega programa...« Ob tem pa je dodal v.d. direktorja Ločne, **Ludvik Judež**: »Boste pa

Tri delavke iz Temenice z vršilec dolžnosti direktorja Ločne

veliko znale, in to je največji kapital!«

Nič kaj obetavni časi niso pred nami in marsikaj se nam bo še dogajalo. Zato je taka premestitev, ki je bila sprva pospremljena še z vprašanjem, kaj pa potem, ko nas bodo še iz Ločne »nagnali«, ali se bomo sploh še lahko vrnile v Temenico, bo še delo? Kaj bo, če se bomo v Ločni s slabim rezultatom osmešile?! Vsa ta

vprašanja so bila nepotrebna. G. Judež pa še dodaja, da je bilo njihovo delo v redu opravljeno in da so delale z zadovoljstvom. »Če pa delo teče z zadovoljstvom, je veliko narejenega,« poudarja. Ločna bo torej tej skupini ostala v lepem spominu. Vsem, ki jih skrbi prihodnost, pa ta primer govori, da dokler je delo, se nam ni bati, pa naj nas vodi pot na delo sem ali tja.

RAZOČARANJE

Šopek modrosti

Da bi bil človek srečen, potrebuje troje: omejenost, zdravje in samoljubje. Toda če mu manjka prvo, je vse drugo izgubljeno...

Duša je neotipljiva in se ne vidi z očmi. A zelo je ranljiva in včasih hudo boli... (Grafenauer)

Vsi imamo dovolj moči, da prenesemo tuje nesreče.

V katalogih, ki smo jih letos prvič dobili kot celovito informacijo o tem, kaj Labod ponuja, je bil predstavljen tudi kostim, ki si ga je zaželela »naša stranka«. Gre za delavko Laboda, ki si le redko lahko kupi kaj novega. Odločila se je za omenjeni kostim, ki je stal 8.400 dinarjev (takrat so bili še dinarji v veljavi). Vzela ga je na tri obroke, saj je bil tak zaloga prehud za njeno plačo. Toda bil je kostim, kakršnega si je že dolgo želela, saj bi se mu lahko reklo več. Zato je tudi žrtvovala toliko denarja. Končno ima nekaj novega, nekaj zares lepega!

Sledil pa je mrzel tuš... Malo za tem so imele tak kostim prodajalke v naši trgovini kot uniformo. Vrednost mu je s tem v trenutku padla in razočaranje naše delavke je bilo veliko. Z njo vred se mnogi sprašujejo, ali je gesta, da je kostim, ki ga ponujamo v katalogu, torej gre za aktualen izdelek, uporabljen kot

uniforma. Pomislek je tudi glede strank, ki so kupile ta izdelek po polni ceni (torej brez naše kartice, s katero si je lahko pomagala omenjena delavka). Kako se počuti človek, ki je plačal redno ceno in potem vidi »svoj« izdelek kot uniformo? Zakaj naših prodajalk ne »opremimo« z njim namenjenim oblačilom, ki se ne bi pojavilo v trgovini v redni prodaji. Večini žensk ni všeč, če srečajo enako oblečeno osebo, kaj šele, če je njihov drago plačan izdelek uporabljen kot uniforma? Prizadeti delavki, njeni okolici in še marsikomu se to ne zdi prav in gotovo bi veljalo v tej smeri še kaj pomisliti.

In kaj pravi druga stran?

Direktor komercialnega sektorja g. **Marjan Vodopivec**: »Iz stališča stranke je gotovo naša odločitev, da nosijo prodajalke modele iz tekoče kolekcije kot svoje delovno oblačilo, težko sprejemljiva. Vendar moramo znotraj podjetja gledati tudi drugače.

Gotovo vsi pričakujejo — pričakujemo, da bodo naše prodajalke urejene in oblečene v Labodove izdelke. Končno so tako rekoč tudi naše manekenke in veliko kupcev jih tako tudi sprejema. V času, ko zaradi sesula tržišča ne pošiljamo že naročene robe na nekatera kritična področja, pa bi bilo prav potratno, da bi šivali posebej za naše prodajalke. Odločati se moramo za najbolj ekonomične, hkrati pa tudi dovolj reprezentativne rešitve. Zato lahko le rečem, da ima v tem primeru vsaka stran svoj prav.«

Vodja prodajaln v Labodu, g. **Toni Kostanjšek**, se direktorjevemu mnenju v celoti pridružuje. Meni, da so oblačila naših prodajalk tudi živa reklama. Zagovarja pa tudi izbor težjih kostimov, kajti popoldanske izmene delajo v neogrevanih prostorih.

Kakšno pa je vaše mnenje o tem vprašanju? Pričakujemo tudi vaša razmišljanja in vaše pobude...

Srečanje članov sekcije upokojencev

Leto se počasi nagiba h koncu in glede na predvidene aktivnosti so se člani odbora sekcije upokojencev tovarne Libna Krško in drugi člani zbrali 22. 10. 1991 v tovarni Libna. Razgovor je potekal o že ustaljenih aktivnostih ob novem letu, ki naj bi bile tudi letos — to je obisk najbolj bolnih in težko pokretnih članov sekcije ter novoletno srečanje. Na samem srečanju bo podan tudi predlog za nov odbor sekcije, saj je obstoječi odbor že od samega začetka delovanja sekcije in nekateri člani zaradi zdravstvenih razlogov ne morejo več biti dovolj aktivni.

Nadalje je bilo govora o protokolu ob smrti upokojenca, predvsem o govoru na pogrebu, kjer so se že nekajkrat pokazale težave. Člani sekcije so se strinjali, da govor v spomin umrlega člana mora

biti, določili pa so 4 člane, ki naj bi govor brali izmenoma, po področjih, kjer je umrli pokopan (Krško, Kostanjevica), v izjemnih primerih pa lahko govor bere član kolektiva.

Direktor tovarne Edo Komarčar je glede na interes prisotnih upokojencev spregovoril o trenutnem gospodarskem položaju Laboda in v okviru njega tovarne Libna Krško, izhajajoč iz vsesplošne problematike, ki je v tem trenutku v slovenskem in jugoslovanskem prostoru najbolj aktualna. S tem v zvezi pa je tudi nakazal nekatere nujne usmeritve Laboda kot celote, ki so neobhodno potrebne z ozirom na težko gospodarsko situacijo, kamor sodi kot eden najpomembnejših usmeritev odnos proizvodnje — domači trg — izvoz.

S seje sekcije upokojencev v Libni, kjer so sprejeli tudi nekaj aktualnih zaključkov.

Slika je skupaj s tekstom morala počakati na objavo kar dober mesec, za kar se opravičujemo. Se pa sedaj predstavlja skupina delavcev Libne, ki je obiskala Betino tovarno in odnesla veliko zanimivih vtisov.

Bili smo v tovarni Žakanje — Beti Metlika

Na prosto soboto, 21. septembra, je vodstvo naše tovarne organiziralo za delavce proizvodne režije Libne Krško strokovno ekskurzijo oz. ogled proizvodnega procesa ter delovnih prostorov tovarne Žakanje — Beti Metlika. Tako kot doslej je bil tudi ta ogled vsebinsko povezan s spoznavanjem delovnega procesa, pogojev dela ter izmenjave izkušenj. Vsebinsko je bila ta ekskurzija programirana tako, da jo lahko upoštevamo kot nadaljevanje funkcionalnega izobraževanja, kar je danes ob tako hitrem vzponu tehničnih dosežkov ter pogojev gospodarjenja še kako pomembno.

Pod strokovnim vodstvom direktorja tovarne, g. Blagojem Toševskim, smo si podrobno ogledali proizvodne prostore in delovni proces, v katerem se medsebojno povezuje 250 delavcev. Toliko je pač zaposlenih in to delno iz sosednje Hrvaške in okolice Metlike.

Tako kot mi v Krškem imajo tudi oni jersey program in ga zelo veliko predeležujejo za istega poslovnega partnerja kot mi, to je firma Pfeiffle iz Nemčije.

Poslovno — izvozni odnosi se odvijajo ravno tako kot pri nas in sicer v dodelavi — lohn posel.

Proizvodni proces se odvija v dveh izmenah in na dveh tekočih trakovih, kar nas je tudi navdušilo. Slišali pa smo, da si močno prizadevajo in tudi verjamejo, da bodo zelo kmalu uresničili željo in potrebo po enozmenskem delu. Osnovno motivacijo za tak pristop je direktor Toševski utemeljeval predvsem na račun zmanjšanja stroškov poslovanja, večje produktivnosti in še nešteto drugih, po njegovem utemeljenem mnenju, pomembnih zadev. Med ostalimi je tudi večje zadovoljstvo ljudi, za katero pravi, da se mora v obratnem smislu manifestirati v večji produktivnosti.

Poudariti moramo tudi to, da nas je ob vseh naporih, ki jih vlagajo za zmanjševanje stroškov poslovanja ob vse večji skrbi za kakovostno proizvodnjo in spoštovanje rokov odpreme, navdušil tudi njihov način varovanja tovarne oz. varnostni sistem, ki ga imajo urejenega prek t.i. foto celic in ki prav gotovo prispeva k večji in cenejši varnosti.

POSNEMANJA VREDNO!

Marsikaj bi še lahko navedli, saj smo v njihovi jedilnici, kjer so nas tudi pogostili, spregovorili in izmenjali mišljenja in izkušnje o marsičem.

Poslovili smo se s sprijetnimi občutki in hvaležnostjo, z željo, da nas tudi oni obiščejo. Zakaj ne, saj smo praktično v enem vlakcu in v eni panogi. Srečujemo pa se skoraj z enakimi težavami in željami — več in čim ceneje ustvarjati in več zaslužiti ter boljše živeti.

Poskrbljeno je bilo tudi za uresničitev starega pregovora, ki velja za Belo krajino, predvsem pa za Metliko, vsaj tako smo pač slišali: »Biti v Metliki in ne biti v Vinski kleti, pomeni ne biti v Metliki.«

Da mi ne bi dobili tega črnega madeža in da oni ne bi dobili slabega mnenja o nas labodovcih iz Krškega, smo to uresničili. Je pa res velika klet, pa tudi dobro kapljico imajo.

Predno smo zapustili Metliko smo naredili z našimi gostitelji še skupinski posnetek in se napotili proti domu. Pot nas je vodila v kartuzijo Pleterje kjer smo si ogledali film o delu in življenju kartuzijancev. Za trenutek nas je sprejel in z nami pokramljal prokurator samostana Pleterje pater Ciril in nas pogostil z njihovim pristnim vinom, ki mu on pravi »mašno vino«, o katerem smo se pre- pričali, da je zelo pitno in kakovostno.

Dan se je prevesil že v drugo polovico in s tem se je tudi naša ekskurzija približevala koncu. Ostalo je spoznanje, da je en dan zopet za nami in da smo s spoznanji bogatejši.

**Tanja Geršak
Slavica Molan — Libna**

Obvestilo

Za naše upokojence velja še eno obvestilo, saj vsi ostali že vemo, da je višina vrednosti za nakup na kartico, torej s 30 odst. popusta naših izdelkov v Labodovih prodajalnah, zvišana na 40.000 tolarjev. Ker je pred nami praznični mesec, bo gotovo ta podatek za marsikoga še lahko koristen.

Pojasnilo

Na uredništvo prihaja vse več pritožb upokojencev, češ da našega časopisa ne dobivajo. V odgovor lahko napišemo le, da so za pošiljanje časopisa odgovorne tovarne same. Torej poslovni sekretarji ali socialne delavke poskrbe, da dobivajo upokojenci časopise. Če pa gre za mlajše upokojence, tiste torej, ki so se komaj upokojili, lahko pride do zamika meseca dni, dlje pa gotovo ne.

Veseli pa nas, da se zanimate za podjetje, da želite biti seznanjeni z vsem, kar se dogaja in da naš časopis težko čakate, kot je napisala upokojenka iz Tip-topa. Upajmo torej, da boste vsi dobivali časopis tekoče in da boste tudi sami pri njem sodelovali.

MODERNO TA HIP

Modni hit letošnje jeseni je škotski karo. Z nekaj fantazije je v tem vzorcu lahko kak modni dodatek ali pa kar osnovno oblačilo. Včasih, pred dvema desetletjema ali še dlje nazaj, smo v škotskem karu nosile krila na štiri pole, danes mu moda odpira vsa vrata...

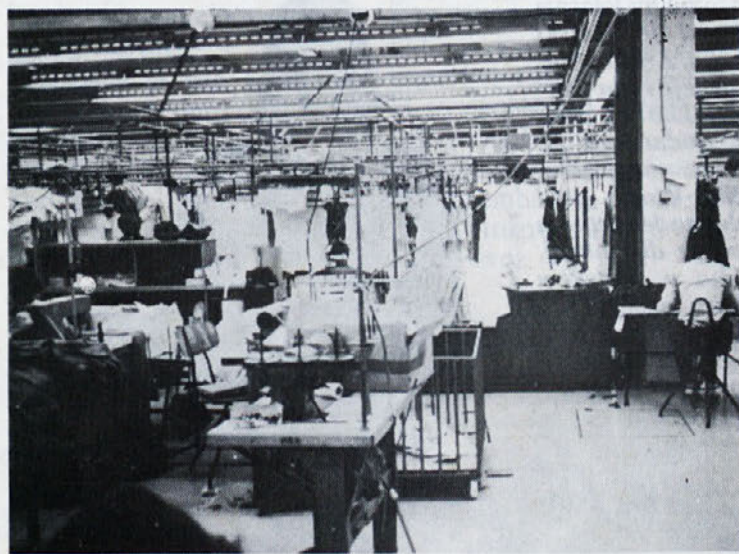

Upravičeno očitanje

Te dni je bilo kar težko biti v koži urednika časopisa in biltena. Nemalo pripomb je priletelo na račun stavka, ki je v biltenu govoril o tem, da čaka prodajno službo veliko dela — pač glede na to, da imamo v preostalih tržiščih nekdanje Jugoslavije še veliko terjatev in bo do dinarjev, kaj šele tolarjev, težko priti. Kaj pa izvozna služba, na kateri je vse več dela, število zaposlenih pa je še vedno tako skromno kot nekoč... Kaj pa finančna služba, ki je omenjeni nerezidenčni račun odprla, pa smo v biltenu zapisali, da je »Labodu uspelo« to dejanje... je bilo slišati iz vseh strani.

Pravzaprav nas lahko veseli, da napisana informacija ni brez odziva... So pa znani viri informacij, ki so pooblaščen za posredovanje teh. Morda bi se morali vsi šefi zavedati, da je tudi to pot za predstavitev njihovega dela in služb pa za pot za izreko priznanja »njihovim« delavcem. Se še ne zavedajo moči napisane besede? Ali se jim pač to delo ne zdi dovolj pomembno, da bi o tem želeli kaj povedati... Upajmo, da to drugo ne velja, in da je skromnost vzrok za tišino.

Zato tukaj popravljamo nedoslednost. Seveda gre zahvala in pohvala finančni službi, da v teh težkih časih tako spretno vozi med črmi likvidnosti, in vsem nam je gotovo jasno, da je sedaj izvoz tisti, ki nas drži nad vodo. Kako smo ga sploh uspeli zadržati in celo povečati, kaj vse se dogaja v službi teh naših treh »zunanjih ministrov«, pa bomo prebrali v naslednji številki časopisa, za katero pripravljamo kot »nosilno« temo prav prispevek o našem izvoznem delu.

Tokrat le fotografija iz Delte, v naslednji številki pa sledi širši prispevek, v katerem bodo predstavljeni pogledi sindikata in vodstva te naše največje tovarne.

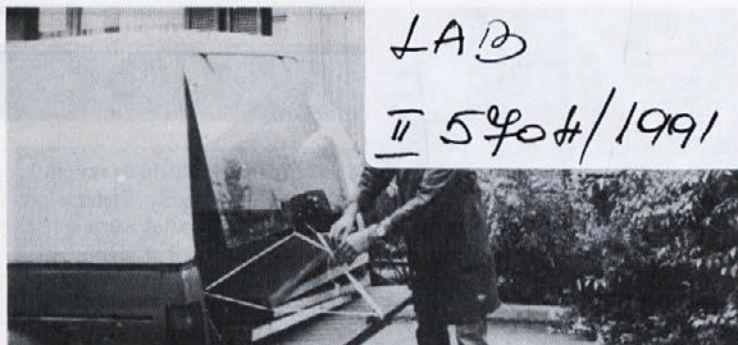
ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta se toplo zahvaljujem kolektivu Laboda za podarjeno cvetje in mojim sodelavcem za denarno pomoč. Hvala za pozornost in za sočustvovanje.

TONE KOVAČ

labod

je glasilo delavcev tovarne oblačil iz Novega mesta. Izhaja mesečno v nakladi 2500 izvodov. Glavna in odgovorna urednica Lidija Jež, tehnični urednik Tomo Cesar. Grafična priprava Grafika Novo mesto. Tisk: Tiskarna Novo mesto. Glasilo je oproščeno plačila temeljnega prometnega davka.

685.1(497.12)

LAB

II 5404/1991

Tudi za kurirje zima ni najljubši letni čas, saj jih pot vedno znova vodi po opravkih daleč naokoli. V mrazu, ledu in snegu pa ni prijetno biti stalno na vožnji. Na posnetku je Jože Fabjančič.

POZOR, ZIMA SE BLIŽA!

Zima, zima bela,
vrh gore sedela
in se prav lepo imela...

To vedo vsi otroci,
ki se radi sankajo, smučajo, kepajo,
postavljajo snežene može,
se drsajo, peljejo mamo in očeta na
vroč čaj z limono,
imajo super stare mame,
ki so jim spletle tople kape in rokavice.
Tudi odrasli, mladi in stari se
veselimo belega prostranstva, morda letos
še toliko bolj, saj je bilo letošnje
poletje tako črno,
tako umazano in zavito v sivino.
Tudi sonce, ki se je trudilo obsijati vso naravo
in njene lepote, ljudi in živali, ni bilo
toliko močno, da bi njegovi
žarki dosegli tiste, v katerih rokah je naša
usoda.
Naj sneg zapade visoko, naj bo
huda zima, naj mraz uniči vse, kar je
slabega.
Pomlad pa le naj kmalu pride in
z njo veliko cvetja, pravega cvetja, da si
ga bomo z veseljem utrgali, ga
zataknilni za klobuk in veselo zavriskali
v novi čas.

Po novem bodo letos tudi zimske počitnice, saj jih bodo šolarji koristili v dveh delih. Prvi del so to tako imenovane božične počitnice in se bodo začele za posamezne šole že 23. XII., za vse pa 25. XII. Pouk se bo začel v ponedeljek 6. I. 1991. Drugi del počitnic pa bo za ljubljansko in mariborsko območje zadnji teden v januarju, za ostala območja pa prvi teden v februarju.

Če bodo snežne razmere na Zelenici kolikor toliko ugodne, bo dom Panorama na Ljubelju odprt od 20. XII. 1991 do konca božičnih počitnic, to je do 5. I. 1992. Ponovno bo dom odprt okoli 23. I. 1992 in bo na voljo za koriščenje vse, dokler bodo ugodne snežne razmere.

Garsonjero v Podkorenu je možno koristiti kadarkoli sedaj v jeseni, pozimi in spomladi. Prijavnice dobite v tajništvih tovarn in v splošni službi v Novem mestu (slednjemu naslovu jih tudi posredujete). V splošni službi dobite tudi vse informacije, napotnice in ključe.

Za garsonjero (4 ležišča) je dnevna cena 350 SLT, ne glede na koliko oseb jo koristi, za bivanje v Panorami pa je predvidena cena 120 oz. 130 SLT po osebi, ne glede na starost.

Celodnevna smučarska karta v Kranjski gori bo 25 DEM, dopoldanska 15, popoldanska pa 17,5 DEM, otroci do 12 leta starosti pa imajo karte po 16 DEM celodnevna, dopoldanska 9,5 DEM, popoldanska pa 11,5 DEM. Sedemdnevni paket kart za otroke je 104 DEM, za odrasle pa 147 DEM, plačljivo v tolarški protivrednosti.

Na Ljubelju je za goste Panorame cena 7,5 DEM, ne glede na starost, turistična taksa pa je 15 SLT, za otroke do 14 leta pa 7,5 SLT.

Prijetno smučanje!

JOŽE MUHIČ